

УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА ІНСТИТУЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

A. Kinschak,
Postgraduate, Academy of Municipal Management

UKRAINIAN PRACTICE OF INSTITUTIONAL SUPPORT REGIONAL DEVELOPMENT

Систематизовано та конкретизовано теоретичні засади у дослідженні інституційної підтримки вітчизняного регіонального розвитку. Здійснено аналіз основних тенденцій інституціонального забезпечення реалізації державної регіональної політики в аспекті європейської інтеграції. Визначено напрями оптимізації інституційної підтримки реалізації державної регіональної політики.

Systematized and elaborated theoretical background in the study of institutional support domestic regional development. It was found that the institutional implementation of national regional policy takes place at three main levels – national, regional and local. Each level is characterized by the activity of subjects, endowed with powerful competence.

The analysis of the main trends of institutional implementation of national regional policy in terms of European integration. Emphasized that the President determines the main directions of the state, particularly in the field of socio-economic development of regions and territories and development of local and regional authorities. The structure of the Presidential Secretariat of Ukraine functions Home Service regional policy. Verkhovna Rada of Ukraine as the only legislative body has a significant impact on the development and implementation of state regional policy.

Proved that regional policy issues are among the main activities of the government of Ukraine. Management emphasized the role of regional policy, which deals with the analysis of socio-economic development, creating favorable conditions for regional development and effective local government, increasing the responsibility of the leaders of effectiveness for management of economic, social and public processes in the field.

Grounded influence of the Ministry of Economic Development and Trade and the Ministry of Regional Development, Construction and Housing on the implementation of the state regional policy. Proved special role in the implementation of the state regional policy of the State Statistics Service.

Detected some problems in the relationship between institutional partners in the state regional policy. The ways of optimizing the institutional support implementation of the state regional policy.

Emphasized that at this stage to increase the effectiveness of state regional policy in Ukraine will allow the definition (creation) of a single central executive body in charge of regional policy and development of local government. This body must concentrate solution to several problems, including: drafting laws and regulations on regional policy and local government; study and implementation mechanisms for the implementation of the state regional policy; planning and implementation of the forecast mechanism of regional development, coordinating regional development integrated development programs and targeted regional programs; complex monitoring of socio-economic development; examination of implementation of decisions on sectoral development; coordinate the development of local government; rationale and principles of administrative-territorial reform; regulatory and methodological support inter-regional and cross-border cooperation.

Pryorytetnist proved the existence in the central executive body on Regional Policy and Local Self-scientific-analytical institutions that would be conducted rizoaspektnyy monitoring the trends and problems of socio-economic development, substantiation of mechanisms of state regional policy and so on.

Ключові слова: регіон, державна регіональна політика, інституціональне забезпечення, інституційна підтримка, інституційний механізм, регіональний розвиток, європейська інтеграція.

Key words: Region, state regional policy, institutional support, institutional support, institutional mechanisms, regional development, European integration.

ВСТУП

Вирішення проблем регіонального розвитку, становлення місцевого самоврядування та вдосконалення відносин "центр-регіони" залежить, насамперед, від інститу-

ційного та правового поля для розробки й реалізації державної регіональної політики, чіткого розподілу функцій та координації діяльності державних органів управління різного рівня у сфері територіального розвитку.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У контексті розгляду даного питання важливо окреслити усі інституції, які мають опосередкований чи безпосередній вплив на регіональний розвиток, а також провести аудит їх повноважень й сфер впливу з метою розробки адекватних дій та заходів, спрямованих на здійснення ефективного впливу на вищезазначені інституції в процесі проведення реформ у сфері регіональної політики.

Даний аналіз має слугувати основою для формулювання конкретних доручень та завдань, а також різноманітних заходів впливу на органи влади та партнерств із неурядовими організаціями та асоціаціями, які прямо чи опосередковано мають вплив на реалізацію заходів державної стратегії регіонального розвитку. У залежності від сфери впливу, сили повноважень та сприйняття необхідних змін у державній регіональній політиці (позитивне чи негативне) основних інституційних партнерів, слід розробляти відповідні практичні заходи в рамках операційного плану державної стратегії регіонального розвитку, які б враховували ці фактори і пропонували оптимальні інструменти для досягнення бажаної цілі.

РЕЗУЛЬТАТИ

За роки незалежності України сталися кардинальні зміни у всій системі територіальної організації влади. Відбувся відхід від радянської централізованої структури органів державного управління, конституційно закріплена нова модель організації влади, що базується на принципах демократії, верховенства права, розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову, визнання місцевого самоврядування.

На сьогодні, інституціональне забезпечення реалізації державної регіональної політики здійснюється на трьох основних рівнях — національному, регіональному та місцевому. Кожен рівень характеризується діяльністю суб'єктів, наділених владною компетенцією.

В Україні в останні роки відбувається адміністративна реформа, яка спрямована на оптимізацію державного апарату, підвищення рівня надання та доступу до публічних послуг, спрощення бюрократичних процедур, полегшення умов ведення бізнесу та протидії корупції. У результаті цих змін інституційна система, у якій функціонує державна регіональна політика, є досить нестійкою і у ній постійно відбуваються зміни. Це особливо стосується національного рівня. Відносини між центральним урядом, обласними, районними і міськими органами влади здебільшого не зазнали суттєвих змін.

Варто підкреслити, що у результаті конституційної реформи 2010 р. роль Президента України і його Адміністрації суттєво зросла. Президент визначає основні напрями розвитку держави, зокрема у сфері соціально-економічного розвитку регіонів і територій та розвитку місцевого і регіонального самоврядування. У структурі Секретаріату Президента України функціонує Головна служба регіональної політики.

Верховна Рада України як єдиний законотворчий орган має суттєвий вплив на вироблення та реалізацію державної регіональної політики. Конституція України визначає наступні повноваження Верховної Ради у сфері регіонального розвитку: утворення і ліквідація районів, встановлення і зміна меж районів і міст, віднесення населених пунктів до категорії міст, найменування і перейменування населених пунктів і районів; призначення чергових та позачергових виборів до органів місцевого самоврядування тощо [4].

Питання регіональної політики знаходяться серед головних напрямів діяльності уряду України. Основними

завданнями Кабінету Міністрів України є: організаційне забезпечення його взаємодії з обласними, Київською міською державною адміністрацією, робочих поїздок до регіонів і зустрічей Прем'єр-міністра України з керівниками зазначених органів виконавчої влади; координація роботи з удосконалення нормативно-правової бази з питань осно-вних засад державної регіональної політики, діяльності місцевих органів вико-навчої влади і органів місцевого самоврядування, удосконалення територіальної організації влади, а також з розроблення державних комплексних програм регіонального розвитку та моніторингу їх виконання; проведення аналізу організації діяльності місцевих органів виконавчої влади з реалізації державної регіональної політики та кадрової політики; організація його взаємодії з органами місцевого самоврядування та їх об'єднаннями, координація роботи з реформування адміністративно-територіального устрою України; організаційне забезпечення його взаємодії з Центральною виборчою комісією, місцевими органами влади з питань забезпечення виборчих прав громадян [2].

У структурі Секретаріату Кабінету Міністрів України функціонує Управління регіональної політики, яке займається питаннями аналізу соціально-економічного розвитку регіонів, створення сприятливих умов для розвитку регіонів та ефективної діяльності місцевих органів влади, підвищення відпо-відальності керівників цих органів за ефективність управління економічними, соціальними і суспільними процесами на місцях.

З метою подальшого підвищення скоординованості дій уряду та виконавчої влади у регіонах під час розв'язання нагальних проблем соціально-економічного розвитку регіонів, що забезпечить поєднання загальнодержавних та місцевих інтересів при вирішенні важливих питань суспільного життя Урядом створено Раду розвитку регіонів.

Ключовими органами на національному рівні, які впливають на реалізацію державної регіональної політики, є Міністерство економічного розвитку і торгівлі (МЕРТ) та Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства (Мінрегіонбуд).

У контексті розгляду даного питання наведемо функції МЕРТ та Мінрегіонбуду як основних інституційних партнерів у сфері державної регіональної політики.

Відтак, Міністерство економічного розвитку і торгівлі є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної регіональної політики, удосконалення адміністративно-територіального устрою України. На сьогодні, відповідно до Положення про Міністерство, МЕРТ виконує наступні завдання: формує та забезпечує реалізацію державної регіональної політики, розробляє в межах своїх повноважень проекти нормативно-правових актів з питань регіональної політики і місцевого самоврядування, позиції щодо розв'язання актуальних проблем у цій сфері; розробляє і здійснює в межах своїх повноважень заходи, спрямовані на розбудову інфраструктури регіонів, розвиток міжрегіонального економічного співробітництва; сприяє комплексному соціально-економічному розвитку регіонів; розробляє державну стратегію регіонального розвитку, щорічні плани заходів щодо її реалізації, здійснює методологічне керівництво та координацію діяльності з підготовки стратегій регіонального розвитку; здійснює координацію розроблення угод щодо регіонального розвитку, наукове і методичне забезпечення діяльності в цій сфері органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, державну реєстрацію таких угод після їх схвалення; проводить в установленому порядку моніторинг показників розвитку регіонів, районів і

міст обласного значення та формує перелік показників, за якими проводиться моніторинг розвитку територій і визнання їх депресивними; розробляє програми подолання депресивності територій і моніторинг їх виконання; забезпечує загальну координацію транскордонного співробітництва та контроль за додержанням законодавства з питань транскордонного співробітництва [1].

Важливим кроком у напрямку зміцнення інституційної підтримки реалізації державної регіональної політики стало рішення Уряду про утворення Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства. Воно стало провідним органом центральної влади, що відповідає за розробку та реалізацію державної регіональної політики. У його структурі функціонує департамент регіонального розвитку та проектного управління, основна увага якого спрямована на вирішення питань аналізу, прогнозування та планування соціально-економічного розвитку регіонів, функціонування вільних економічних зон, запровадження нових інструментів стимулювання розвитку регіонів, розвитку транскордонного співробітництва.

У структурі центральних органів виконавчої влади різними аспектами реалізації державної регіональної також займаються Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство фінансів, Міністерство юстиції, Національне агентство України з питань державної служби тощо. Відтак, слід констатувати, що на загальнодержавному рівні в Україні відсутній єдиний центральний орган виконавчої влади з достатніми повноваженнями для проведення регіональної політики. Чинним законодавством не визначено окремого органу, який би комплексно вирішував проблеми регіонального розвитку в Україні.

Оскільки окремі функції щодо регулювання регіонального розвитку розосереджені по різних міністерствах, які мають свої регіональні підрозділи, що входять до складу місцевих органів виконавчої влади, у зв'язку з цим виникає проблема координації діяльності неспеціалізованих органів влади і консолідації їхніх дій у руслі загальнодержавної політики. Відтак, одночасно окремої уваги потребує питання уникнення дублювання, розмежування повноважень між різними центральними органами виконавчої влади, здійснення ефективної координації в реалізації державної регіональної політики.

Особливу роль у реалізації державної регіональної політики відіграє Державна служба статистики — статистичні дані підготовлені нею лягають в основу формулювання прогнозних та базових показників регіонального розвитку, а також розробки системи показників і критеріїв, за допомогою яких здійснюється оцінка ефективності державної регіональної політики, її окремих заходів та інструментів [3].

Оскільки процес реформування державної політики загалом і державної регіональної політики зокрема вимагає значних змін у кваліфікації, знаннях та навичках працівників державних органів влади, важливою є роль інституцій, які забезпечують стандарти держслужби, займаються підготовкою кадрів та науково-дослідним супроводом політичних реформ. До них зокрема відносяться Національна академія державного управління при Президентові України та Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України.

Окрему роль відіграють зовнішні актори, зокрема донорські організації (ЕК, ООН, Уряди США, Канади, Швейцарії, Швеції, Німеччини тощо) та міжнародні фінансові інститути (ЄБРР, СБ, ЄІБ), які надають технічну допомогу та кредитні ресурси на цілі розробки та реалізації державної регіональної політики на центральному та місцевому рівнях.

У цьому контексті, варто зауважити, що асоціації місцевих і регіональних органів влади та Агенцій регіонального розвитку є важливими консультативними органами, думка яких має бути врахована в процесі підготовки політики, стратегії, заходів та інструментів державної регіональної політики.

Ми переконані в тому, що роль приватного сектору недооцінена в контексті державної регіональної політики. Приватні компанії можуть стати надійними партнерами міських, районних та обласних органів влади у процесі вирішення нагальних місцевих проблем та створення умов для конкурентного розвитку територій. Зокрема в Україні існують законодавчі підвалини для цього, однак цей ресурс не використовується і його потенціал у майбутньому розвитку регіонів є суттєвим.

Слід констатувати, що на сьогодні існують певні проблеми у відносинах між інституційними партнерами в рамках державної регіональної політики. По-перше, горизонтальна координація між секторними міністерствами та МЕРТ є недостатньою як у сфері узгодження пріоритетів державної регіональної політики, так і у сфері узгодження секторальних політик і цільових програм — комплексна оцінка їх впливу на території не проводиться.

По-друге, відносини між обласними та районними радами із їх відповідними ОДА і РДА є диспропорційними і ради, які мають повноваження формулювати пріоритети регіонів, фактично не мають важелів їх впровадження. Одночасно голови ОДА/РДА більше орієнтовані на центральний рівень ніж на інтереси регіонів, з огляду на технологію їх призначення і підзвітність.

По-третє, горизонтальні відносини між регіонами майже відсутні і частково формалізовані в рамках асоціацій органів місцевої і регіональної влади.

По-четверте, незважаючи на чіткий розподіл повноважень у сфері державної регіональної політики існують деякі "сірі зони", де відповідальність МЕРТ і Мінрегіонбуду перехрещуються.

По-п'яте, рекомендації щодо пріоритетів проведення реформ, які виходять із різних державних органів мають різнонаправлений характер. Послідовність заходів по реалізації пріоритетів у багатьох випадках відсутня.

По-шосте, рівень моніторингу і контролю за виконанням завдань державної регіональної політики є незадовільний і ускладнюється неадекватними показниками та даними.

По-сьоме, обласні, районні і міські органи влади не мають достатньої спроможності надавати відповідні рекомендації та коментарі щодо державної регіональної політики — у частині змісту чи у частині каналів комунікації. Те ж саме у деякій мірі стосується спроможності асоціацій місцевих і регіональних влад.

На наше переконання, проблему розбудови інституційної бази державної регіональної політики України потрібно розглядати у контексті її євроінтеграційного курсу. Якщо говорити про європейський досвід, то саме в інституційному забезпеченні різних аспектів регіональної політики міститься джерело її успішної й ефективної реалізації як у окремих країнах, так і на наддержавному рівні в рамках Європейського Союзу.

На нашу думку, на нинішньому етапі підвищити ефективність державної регіональної політики в Україні дозволить визначення (створення) єдиного центрального органу виконавчої влади (Міністерства або Державного Комітету), відповідального за регіональну політику та розвиток місцевого самоврядування. Такий орган має зосереджувати розв'язання цілої низки проблем, серед яких: розроблення проектів законодавчих та нормативних документів з питань регіональної політики та місцевого самоврядування

ня; обґрунтування та запровадження механізмів реалізації державної регіональної політики; запровадження планово-прогнозного механізму управління регіональним розвитком, координація розробки регіональних комплексних програм розвитку та цільових регіональних програм; проведення комплексного моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів; здійснення експертизи рішень щодо галузевого розвитку (визначення, як вони можуть позначитися на регіональному розвитку та міжрегіональних диспропорціях); координація розбудови системи органів місцевого самоврядування; обґрунтування засад та проведення адміністративно-територіальної реформи; нормативно-правове та методичне забезпечення міжрегіонального й транскордонного співробітництва тощо.

При центральному органі виконавчої влади з питань регіональної політики та місцевого самоврядування доцільно мати науково-аналітичну установу, яка б проводила різноаспектний комплексний моніторинг тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку регіонів, обґрунтування механізмів державної регіональної політики тощо. В Україні така інституція може бути створена або визначена серед існуючих наукових і науково-аналітичних закладів з відповідною зміною її організаційної структури та фінансового забезпечення.

Потрібно сформувані стійку модель системи управління на регіональному та субрегіональному рівнях на основі чіткого визначення і законодавчого закріплення розподілу повноважень і обов'язків між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. На етапі реформування необхідно зберегти міцну вертикаль державної виконавчої влади, яка покликана забезпечити стійкість системи управління і стабільність у державі.

Інтегрування України в європейські структури потребує вироблення та реалізації такої моделі взаємовідносин з регіонами й управління ними, яка б відповідала принципам регіональної політики Європейського Союзу, сприяла становленню нових форм співпраці у форматі "центр-регіони", загально визнаній практиці внутрішнього міжрегіонального співробітництва та міжнародної співпраці територій.

Водночас фундаментом регіонального розвитку має стати самостійність регіонів щодо визначення цілей свого розвитку та можливості фінансування заходів для їхньої реалізації передусім за рахунок власних джерел та залучених інвестицій. Йдеться про те, що основою політики економічного зростання на регіональному рівні має стати раціональне використання трудового потенціалу та виробничих ресурсів, максимальне сприяння розвитку малого та середнього бізнесу, забезпечення раціонального використання навколишнього середовища.

З метою підвищення відповідальності місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування за розвиток територій та прозорості системи взаємовідносин місцевих органів влади з центральними необхідно запровадити комплексний моніторинг соціально-економічного розвитку територій на основі уніфікованої й інформатизованої бази статистичних показників на першому етапі — на рівні регіонів, а у майбутньому — адміністративних районів. Має бути створена відкрита електронна база даних, доступна для кожного громадянина, що даватиме вичерпну інформацію про ресурси, економіку, соціальне становище тощо у кожному територіальному утворенні. Започаткування такої бази даних сприятиме активізації інвестиційної діяльності та розвитку підприємництва в регіонах, а також прискорить демократичні перетворення в українському суспільстві, сприятиме широкому залученню громадян до вирішення проблем місцевого і регіонального розвитку.

Надзвичайно актуальною проблемою у сфері реалізації регіональної політики на всіх рівнях є її низьке кадрове забезпечення. Необхідно підвищити якість професійної підготовки кадрів для системи управління регіонального і місцевого рівнів. Це важлива передумова підвищення ролі місцевих органів влади у зміцненні регіонального та місцевого потенціалів та його ефективному використанні. Тому потребує розвитку відповідна система навчальних закладів і центрів, а також формування й запровадження чітких вимог щодо кваліфікаційних характеристик працівників місцевих органів виконавчої влади й місцевого самоврядування.

Для ефективної реалізації державної регіональної політики необхідним є створення мережі недержавних інституцій регіонального і місцевого розвитку. Такі інституції мають сприяти підвищенню ролі і відповідальності територіальних громад, приватних підприємців та кожного громадянина за піднесення відповідних територій, забезпечити їм можливість реальної участі і впливу на вирішення важливих проблем регіонального і місцевого розвитку.

Такою інституцією може стати мережа Агентств регіонального розвитку з репрезентуванням державних, громадських, приватних інтересів. Потенціал такої моделі дуже великий, а головне — вона виправдала себе в інших країнах, що є кращим свідченням її апробації. Існуючі в Україні Агентства регіонального розвитку є потенційною базою вдосконалення інфраструктури регіонального розвитку. Агентства регіонального розвитку мають на меті вирішення завдань поліпшення умов використання передових інноваційних технологій, підвищення інвестиційної привабливості регіонів, розширення залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для регіонального розвитку, вдосконалення підготовки та перепідготовки відповідних фахівців з проблем регіонального розвитку, координації програм технічної допомоги, спрямованих на підтримку регіонального розвитку тощо.

Інституційне забезпечення передбачає функціонування діяльності консультативно-дорадчого органу з питань державної регіональної політики при Кабінетові Міністрів України; створення координаційних рад з питань регіональної політики в регіонах України; введення у структуру центрального органу виконавчої влади з питань регіонального розвитку територіальних органів у складі обласних державних адміністрацій; створення при центральному органі виконавчої влади з питань регіонального розвитку наукового центру для розроблення наукових основ державної регіональної політики, здійснення методологічного, аналітичного, правового, інформаційного забезпечення та моніторингу реалізації Концепції; створення на засадах публічно-приватного партнерства агенцій регіонального розвитку в регіонах України.

Потребує докорінної перебудови вітчизняна система статистичного забезпечення державної регіональної політики. Сьогодні в Україні надзвичайно низьким є статистичний супровід регіонального розвитку і практично відсутня загальноохоплююча статистична інформація на субрегіональному рівні. Вітчизняна система статистичної інформації не дозволяє проводити порівняння регіонів України із регіонами країн ЄС, де здійснюється статистичний моніторинг розвитку адміністративно-територіальних одиниць за дуже широким переліком показників. Отже, потребує активної розбудови система державної статистики відповідно до положень нормативних документів Євросоюзу щодо статистичного обліку, застосування уніфікованої статистичної методології ЄС.

До того ж, вдосконалення системи регіонального управління та місцевого самоврядування передбачає здійснення пріоритетних заходів такого змісту:

— створення правових, економічних та організаційних умов для формування територіальних громад, які б володіли матеріальними, фінансовими та іншими ресурсами в обсязі, достатньому для ефективної реалізації завдань та функцій місцевого самоврядування;

— реформування системи місцевого самоврядування (запровадження в практику місцевого самоврядування різних форм прямої демократії, безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування; вдосконалення порядку формування виконавчих органів місцевого самоврядування; вирішення питань підготовки дієвих кадрів для органів місцевого самоврядування, посилення ролі вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців для органів місцевого самоврядування; забезпечення виконання рішень органів місцевого самоврядування з питань законності, правопорядку, охорони прав і законних інтересів громадян);

— визначення статусу об'єктів комунальної власності (законодавчо закріпити об'єкти комунальної власності за територіальними громадами, заборонити приватизацію об'єктів комунальної власності, якщо наслідком цього стане скорочення обсягу та погіршення якості послуг, що надаються населенню);

— подальше вдосконалення бюджетної системи та міжбюджетних відносин, забезпечення реальної самостійності місцевих бюджетів;

— зміцнення правових гарантій прав територіальних громад, органів та посадових осіб місцевого самоврядування шляхом вдосконалення механізмів відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування перед державою та територіальною громадою.

Одночасно слід розглянути питання щодо розвитку інституційного діалогу з національними асоціаціями органів місцевого самоврядування. Однією з форм такої співпраці має стати Український Конгрес місцевих та регіональних влад, що був утворений у 2003 р. та здобув підтримку Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи. Дуже важливим є вирішення питання, пов'язаного з правовим статусом асоціації органів місцевого самоврядування, що потребує ухвалення Верховною Радою України окремого Закону "Про асоціації органів місцевого самоврядування".

Важливим завданням має також стати розвиток публічно-приватного партнерства та розбудова мережі партнерських організацій, які сприятимуть Мінрегіонбуду та іншим органам державної влади в реалізації політики регіонального розвитку. У зв'язку з цим, доцільним є запровадження субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підвищення інституційної спроможності програм регіонального розвитку, зокрема: підтримку центром інституцій регіонального та місцевого розвитку (стимулювання місцевих інновацій та розвитку приватного сектору, особливо малого і середнього бізнесу); активізацію місцевої ініціативи — об'єднання зусиль активних представників територіальної громади для вирішення місцевих проблем та забезпечення ефективного використання локальних ресурсів з урахуванням місцевих особливостей (історичних, економічних, геополітичних, соціокультурних, етнопсихологічних тощо); вироблення нових механізмів щодо регулювання економіки відсталих (депресивних) територій.

На нашу думку, запровадження субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підвищення інституційної спроможності програм регіонального розвитку забезпечить: формування та підтримку мережі інституцій

регіонального розвитку на засадах публічно-приватного партнерства, які б брали участь у сприянні соціально-економічного розвитку територій; активізацію існуючих інституцій регіонального розвитку; стратегічне планування розвитку територій; підвищення конкурентоспроможності територій завдяки формуванню локальних виробничих мереж (кластерів), наданню широкого спектру послуг малого і середнього бізнесу, стимулюванню інноваційного високотехнологічного виробництва та послуг, залученню інвестицій.

ВИСНОВКИ

Таким чином, реформування системи державного управління та місцевого самоврядування має відбуватися у напрямі створення децентралізованої моделі організації влади, спроможної ефективно впливати на процеси соціально-економічного і культурного розвитку територій в умовах ринкової економіки, забезпечувати надання управлінських послуг населенню на рівні європейських стандартів. Виконання цього завдання повинно здійснюватися за такими пріоритетними напрямками: розширення фінансово-економічних можливостей територіальних громад; реформування адміністративно-територіального устрою, яке передбачає розбудову раціональної системи територіальної організації влади, що враховує потреби населення; узгодження діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо розвитку регіонів.

Першочерговими напрямками вирішення цих завдань має стати вдосконалення державного регулювання у сфері соціально-економічного розвитку регіонів, відповідних правових, організаційних, економічних та інших механізмів, а також підвищення ролі та відповідальності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за вирішення покладених на них повноважень та завдань.

Література:

1. Злупко С. Концептуальні засади регіональної соціально-економічної політики та її компоненти / С. Злупко // Регіональна економіка. — 2007. — № 3. — С. 44—48.
2. Керецман В. Державне регулювання регіонального розвитку: теоретичні аспекти / В. Керецман. — К.: Видво УАДУ, 2012. — 188 с.
3. Цветков В. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / В. Цветков. — К.: Ориони, 2008. — 364 с.
4. Чумаченко М. Управління соціально-економічним розвитком регіону / М. Чумаченко // Економіка України. — 2008. — № 4. — С. 94—99.

References:

1. Zlupko, S. (2007), "Conceptual bases of regional social and economic policy and its components", *Regionalna ekonomika*, № 3, pp. 44—48.
2. Keretsman, V. (2012), *Derzhavne rehulivannia rehional'noho rozvytku: teoretychni aspekty* [State regulation of regional development: theoretical aspects], Publisher UAGU, Kyiv, Ukraine.
3. Tsvetkov, V. (2008), *Reformuvannia derzhavnoho upravlinnia v Ukraini: problemy i perspektyvy* [Public administration reform in Ukraine: Problems and Prospects], Orion, Kyiv, Ukraine.
4. Chumachenko, M. (2008), "Management of socio-economic development of the region", *Ekonomika Ukrainy*, № 4, pp. 94—99.

Стаття надійшла до редакції 27.07.2015 р.